

Giáo án: NGHỊ LUẬN VỀ MỘT TƯ TƯỞNG ĐẠO LÍ

I. Mục tiêu cần đạt: Giúp HS

- Kiến thức:** Nắm được cách viết một bài văn nghị luận về một tư tưởng đạo lí, trước hết là kĩ năng tìm hiểu đề và lập dàn ý.
- Kĩ năng:** Có ý thức và khả năng tiếp thu những quan niệm đúng đắn và phê phán những quan điểm sai lầm về đạo lí

II. Tiến trình dạy học

1. Ổn định lớp

2. Kiểm tra bài cũ: Trình bày những đặc điểm của VHVN từ 1945- hết thế kỉ XX, qua đó nhận xét về mối quan hệ giữa văn học và hiện thực đời sống?

3. Bài mới:

Hoạt động của thầy và trò	Nội dung cần đạt
- Hướng dẫn HS luyện tập để biết cách làm bài nghị luận về một tư tưởng đạo lí. - GV dựa vào đề bài trong SGK và những câu hỏi gợi ý, hướng dẫn HS thảo luận hình thành lí thuyết. HS làm việc theo nhóm 4: Đọc kĩ đề bài và câu hỏi, trao đổi thảo luận, ghi kết quả vào phiếu học tập (ý khái quát, ngắn gọn) và đại diện nhóm trình bày (3-5 phút) Gợi ý- câu thơ Tố Hữu nêu lên vấn đề gì? - Thế nào là lối sống đẹp? - Để sống đẹp cần rèn luyện những phẩm chất nào? - Những thao tác lập luận cần được sử dụng	I. Cách làm bài nghị luận về một tư tưởng đạo lí: * Đề bài: Anh (chị) hãy trả lời câu hỏi sau của nhà thơ Tố Hữu: Ôi! Sống đẹp là thế nào hỡi bạn? 1. Tìm hiểu đề: * Vấn đề NL: lối sống đẹp của con người. - Sống đẹp: sống tích cực, có lí tưởng, có tâm hồn, có trí tuệ - Để sống đẹp, cần: + Lí tưởng đúng đắn + Tâm hồn lành mạnh + Trí tuệ sáng suốt + Hành động hướng thiện

trong đề bài trên? - Tư liệu làm dẫn chứng thuộc lĩnh vực nào trong đời sống?) - HS cần tập trung thảo luận và nêu được thế nào là “sống đẹp” (Gợi ý: Sống đẹp là sống có lí tưởng mục đích, có tình cảm nhân hậu, lành mạnh, có trí tuệ sáng suốt, hiểu biết rộng, có hành động tích cực → có ích cho cộng đồng xã hội...); ngược lại là lối sống: ích kỉ, nhỏ nhen, hẹp hòi, vô trách nhiệm, thiếu ý chí nghị lực - GV gọi đại diện các nhóm trình bày, ghi bảng tổng hợp, nhận xét...	* Thao tác lập luận + Giải thích (sống đẹp là gì?) + Phân tích (các khía cạnh sống đẹp) + Chứng minh (nêu tấm gương người tốt) + Bình luận (bàn về cách sống đẹp; phê phán lối sống ích kỉ, nhỏ nhen....) - Dẫn chứng chủ yếu dùng tư liệu thực tế và 1 số dẫn chứng thơ văn. 2. Lập dàn ý: a. Mở bài: - Giới thiệu vấn đề nghị luận - Nêu luận đề. (Có thể viết đoạn văn theo cách lập luận: Diễn dịch, quy nạp hoặc phản đề. Cần trích dẫn nguyên văn câu thơ của Tố Hữu.) b. Thân bài: - Giải thích: Thế nào là “Sống đẹp” - Phân tích các khía cạnh “Sống đẹp”. - Chứng minh, bình luận: Nêu những tấm gương “Sống đẹp”, bàn luận cách thức để “Sống đẹp”, phê phán lối sống không đẹp... - Xác định phương hướng, biện pháp phấn đấu để có lối sống đẹp c. Kết bài: - Khẳng định ý nghĩa cách sống đẹp (Sống đẹp là một chuẩn mực cao nhất trong nhân cách con người. Câu thơ Tố Hữu có tính
---	--

- Hướng dẫn HS sơ kết, nêu hiểu biết về cách làm bài văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lí. - HS nêu phương pháp làm bài qua phần luyện tập lập dàn ý - Nắm kĩ lí thuyết trong phần Ghi nhớ SGK	chất gợi mở, nhắc nhở chung đối với tất cả mọi người nhất là thanh niên) - Thế hệ trẻ cần phấn đấu rèn luyện, nâng cao nhân cách. * Cách làm bài văn nghị luận về một tư tưởng đạo lí: - Chú ý: + Đề tài nghị luận về tư tưởng đạo lí rất phong phú gồm: nhận thức (lí tưởng mục đích sống); về tâm hồn, tình cách (lòng yêu nước, lòng nhân ái, vị tha, bao dung; tính trung thực, dũng cảm...); về quan hệ xã hội, gia đình; về cách ứng xử trong cuộc sống... + Các thao tác lập luận được sử dụng ở kiểu bài này là: Thao tác giải thích, phân tích, chứng minh, bình luận, so sánh, bác bỏ. *Dàn bài chung: Thường gồm 3 phần Mở bài: giới thiệu tư tưởng đạo lí cần bàn Thân bài: + Giải thích tư tưởng đạo lí đó + Phân tích, bàn luận mặt đúng, bác bỏ mặt sai + Phương hướng phấn đấu Kết bài: + Ý nghĩa của tư tưởng, đạo lí trong đời sống. + Rút ra bài học nhận thức và hành động về tư tưởng đạo lí. - Ghi nhớ: SGK
---	---

Hoạt động 2: Hướng dẫn HS luyện tập củng cố kiến thức

- Yêu cầu HS đọc kĩ 2 bài tập trong SGK và thực hành theo các câu hỏi,

Bài tập 1:

HS làm việc cá nhân và trình bày ngắn gọn, lớp theo dõi, nhận xét bổ sung

Bài tập 2: Hs về nhà làm dựa theo gợi ý SGK (Lập dàn ý hoặc viết bài)

- Hướng dẫn HS củng cố kiến thức qua phần ghi nhớ trong SGK.

2. Bài 2/ SGK/22:

a. Dàn ý:

- Mở bài:

+ Vai trò lí tưởng trong đời sống con người.

+ Có thể trích dẫn nguyên văn câu nói của Lep Tônxtôi

- Thân bài:

+ Giải thích: lí tưởng là gì?

+ Phân tích vai trò, giá trị của lí tưởng: Ngọn đèn chỉ đường, dẫn lối cho con người.

Dẫn chứng: lí tưởng yêu nước của Hồ Chí Minh.

+ Bình luận: Vì sao sống cần có lí tưởng?

+ Suy nghĩ của bản thân đối với ý kiến của

II. Luyện tập:

1. Bài tập 1/SGK/21-22

a. VDNL: phẩm chất văn hoá trong nhân cách của mỗi con người.

- Tên văn bản: Con người có văn hoá, “Thế nào là con người có văn hoá?” Hay “Một trí tuệ có văn hoá”

b. TTLL:

- Giải thích: văn hoá là gì? (đoạn 1)

- Phân tích: các khía cạnh văn hoá (đoạn 2)

- Bình luận: sự cần thiết phải có văn hoá (đoạn 3)

c. Cách diễn đạt trong văn bản rất sinh động, lôi cuốn:

- Để giải thích, tác giả sử dụng một loạt câu hỏi tu từ gây chú ý cho người đọc.

- Để phân tích và bình luận, tác giả trực tiếp đối thoại với người đọc, tạo quan hệ gần gũi, thẳng thắn.

- Kết thúc văn bản, tác giả viện dẫn thơ Hi Lạp, vừa tóm lược được các luận điểm, vừa tạo ấn tượng nhẹ nhàng, dễ nhớ.

nhà văn. Từ đó, lựa chọn và phân đấu cho lí tưởng sống. - Kết bài: + Lí tưởng là thước đo đánh giá con người. + Nhắc nhở thế hệ trẻ biết sống vì lí tưởng. b. Viết văn bản: HS làm ở nhà	
---	--

4. Củng cố, dặn dò:

* Củng cố :

- Cách làm bài nghị luận về một tư tưởng đạo lí (Tìm hiểu đề, lập dàn ý, diễn đạt, vận dụng các thao tác lập luận để khẳng định hoặc bác bỏ
- Cần chú ý tiếp thu những quan niệm tích cực, tiến bộ và biết phê phán, bác bỏ những quan niệm sai trái, lệch lạc.

* Dặn dò: Chuẩn bị bài học Đọc- hiểu tác phẩm Tuyên ngôn độc lập của Hồ Chí Minh.

Mời bạn đọc cùng tham khảo <https://vndoc.com/tai-lieu-hoc-tap-lop-12>